

Leki bez recepty

RAPORT Z BADANIA

Spis treści:

CEL BADANIA	3
METODOLOGIA	3
PRÓBA BADAWCZA I TERMIN REALIZACJI	4
CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ	4
DECYZJA O ZAKUPIE I PRZEZNACZENIE LEKÓW BEZ RECEPTY	8
MIEJSCA ZAKUPU I CZĘSTOTLIWOŚĆ ZAKUPU LEKÓW BEZ RECEPTY	9
POWODY ZAKUPU LEKÓW BEZ RECEPTY POZA APTEKĄ I CZYNNIKI WAŻNE PRZY ZAKUPIE.....	14
ŹRÓDŁA INFORMACJI I POSTĘPOWANIE Z LEKAMI BEZ RECEPTY	16
CENY I PREFEROWANA DOSTĘPNOŚĆ LEKÓW BEZ RECEPTY.....	19
PODSUMOWANIE	21

Cel badania

Celem badania „leki bez recepty” było poznanie:

- doświadczeń i zwyczajów respondentów dotyczących zakupu leków bez recepty, a w tym:
  - decyzji o zakupie i przeznaczaniu leków bez recepty,
  - miejsc dokonywania zakupu,
  - częstotliwości zakupu w różnych placówkach handlowych,
- powodów zakupu i czynników ważnych przy zakupie leków bez recepty,
- źródeł informacji o leczeniu lub lekach w razie pojawienia się dolegliwości,
- sposobu postępowania z lekami bez recepty:
  - zwyczaju czytania ulotek dołączanych do leków bez recepty,
  - znajomości zasad utylizacji leków,
- postrzegania cen leków bez recepty w aptekach i innych placówkach handlowych,
- preferowanej dostępności leków bez recepty.

Metodologia

W projekcie została wykorzystana technika badawcza PAPI - Personal Assisted Paper Interviewing.

PAPI to wywiad bezpośredni wykonywany tradycyjną metodą z wykorzystaniem ankiety papierowej, prowadzony przez specjalnie przeszkolonego ankietera. Dzięki bezpośredniemu kontaktowi ankietera z respondentem uzyskuje się możliwość otrzymania pełniejszych i bardziej wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania. Ankieter ma możliwość pogłębienia odpowiedzi respondenta przez zadanie dodatkowych pytań. W wybranych zagadnieniach technika ta pozwala również na uzyskanie odpowiedzi spontanicznych i wspomaganych.

Wywiady PAPI zostały zrealizowane przez pracowników terenowych Federacji Konsumentów. Każdy z ankietarów został przeszkolony w zakresie realizacji projektu oraz otrzymał szczegółową instrukcję opisującą sposób wypełnienia kwestionariusza. Do sczytania kwestionariuszy badawczych, kodowania poprawności danych i wstępnej analizy wykorzystane zostało oprogramowanie *Remark Office OMR*.

Kwestionariusz badawczy składał się 19 pytań, tj. 12 pytań zamkniętych (zdefiniowane odpowiedzi), 5 pytań półotwartych z możliwością swobodnej odpowiedzi, oraz dwóch pytań otwartych. Kwestionariusz zakończony był 7 pytaniami metryczki, dzięki czemu możliwe było poznanie profilu respondentów, tj.: płci, wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia i subiektywnej opinii o sytuacji materialnej.

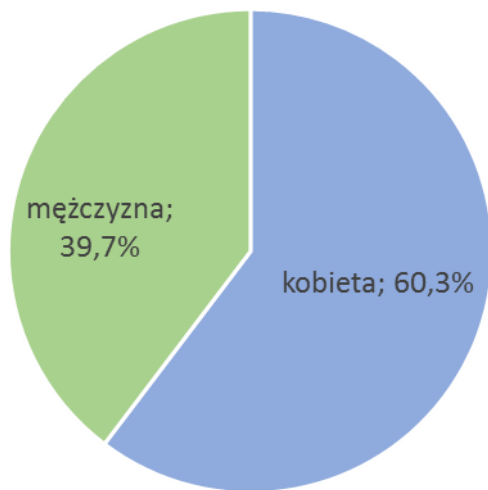
Próba badawcza i termin realizacji

W listopadzie 2015 roku odbyła się realizacja terenowa projektu, tj. przeprowadzenie wywiadów. Przedstawiciele Federacji Konsumentów zrealizowali 2690 wywiadów, z czego do analiz zakwalifikowanych zostało 2674 efektywnych wywiadów.¹

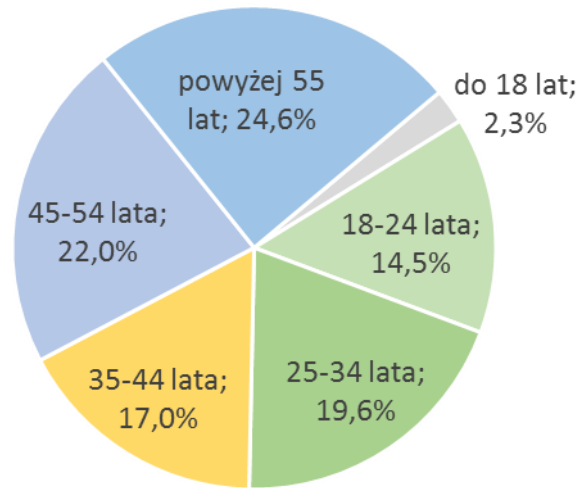
Charakterystyka próby badawczej

W badaniu wzięło udział 2674 respondentów. Na kolejnych wykresach przedstawiono charakterystykę próby badawczej.

Wykres 1 Płeć respondentów; N= 2621

Wykres 2 Wiek respondentów; N= 2659

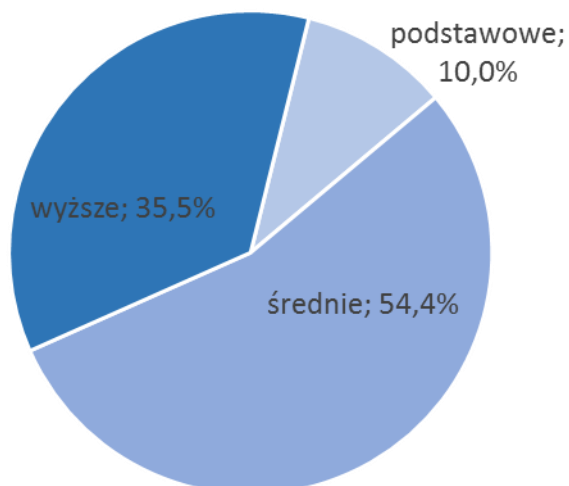
Respondenci, którzy wzięli udział w badaniu to częściej kobiety (60%) niż mężczyźni (40%).

Osoby młode (do 35 roku życia) stanowią 36% próby.

Co czwarty respondent (25%) to osoba w wieku powyżej 55 lat.

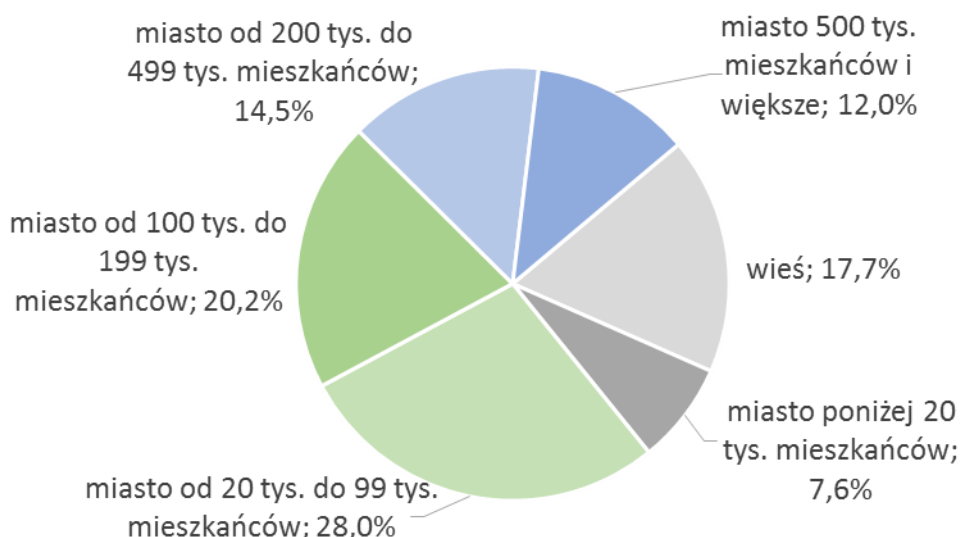
¹ Za wywiad efektywny uznano wywiad, w którym respondent udzielił odpowiedzi na większość pytań z ankiety, a ankieter wypełnił kwestionariusz zgodnie z załączoną instrukcją. Dopuszczono możliwość braku odpowiedzi na dwa pytania.

Wykres 3 Wykształcenie respondentów; N= 2625

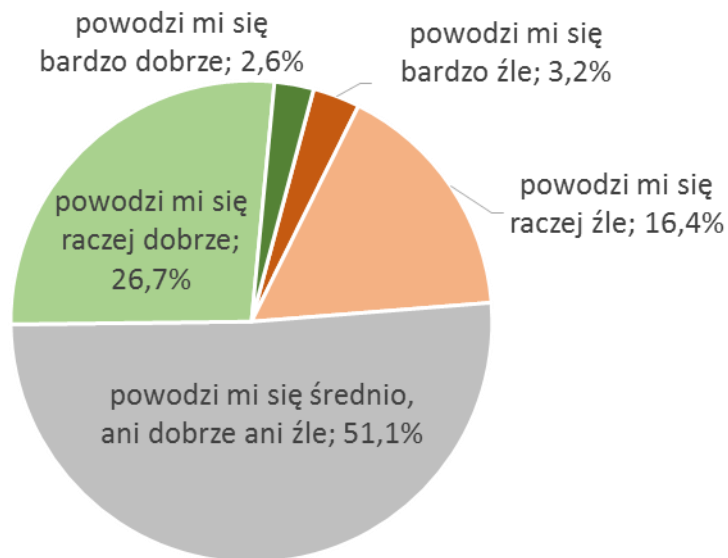
Ponad połowa osób biorących udział w badaniu deklaruje posiadanie wykształcenia średniego (54%), 35,5% respondentów wykształcenie wyższe, a 10% podstawowe.

Wykres 4 Miejsce zamieszkania; N= 2642

Najliczniejszą grupę respondentów stanowią mieszkańcy miast od 20 do 99 tys. mieszkańców – 28%. Niespełna 18% to mieszkańcy wsi, a co ósmy respondent to mieszkaniec miasta powyżej 500 tys. mieszkańców.

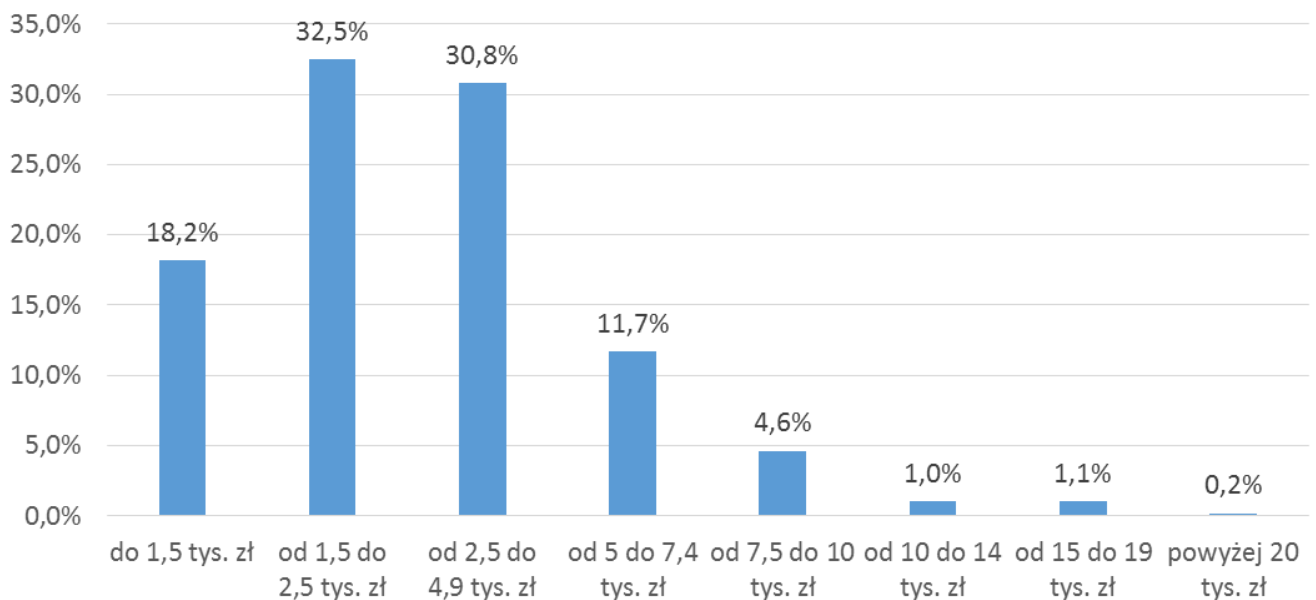
Wykres 5 Sytuacja materialna respondentów; N= 2651

Respondenci zapytani o subiektywną ocenę swojej sytuacji materialnej najczęściej deklarowali, że powodzi im się „średnio, ani dobrze ani źle” (51%). Negatywnie swoją sytuację materialną postrzega co piąty respondent – 16% odpowiada, że powodzi mu się raczej źle, a 3%, że bardzo źle.

Natomiast pozytywnie sytuację materialną ocenia co trzecia osoba – 27% twierdzi, że powodzi się jej raczej dobrze, a 3% deklaruje, że powodzi im się bardzo dobrze.

Wykres 6 Średni dochód gospodarstwa domowego; N= 2093

Mniej więcej co trzecia osoba deklaruje średni dochód swojego gospodarstwa domowego na poziomie od 1,5 do 2,5 tys. zł (32,5%) oraz od 2,5 do 4,9 tys. zł (31%). 18% osób zadeklarowało dochód do 1,5 tys. zł, a 12% respondentów od 5 do 7,4 tys. zł. Pozostali respondenci (7%) deklaruje dochód powyżej 7,5 tys. zł.

Na potrzeby niniejszego opracowania dokonano segmentacji respondentów. Analiza odpowiedzi osób biorących udział w badaniu umożliwiła wyodrębnienie trzech grup respondentów:

1. Kupujący leki bez recepty głównie w aptekach – 29,3% próby badawczej.
2. Kupujący leki bez recepty w aptekach i w innych placówkach handlowych – 61,3% próby.
3. Niekupujący i kupujący sporadycznie leki bez recepty – 9,4% próby.
  - o osoby deklarujące, że nie kupują leków bez recepty,
  - o osoby, które deklarują, że nie kupują leków bez recepty, ale zdarzyło się im kupić taki lek w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy.

W tabeli 1 przedstawiono profil wyodrębnionych grup respondentów.

Tabela 1 Profil respondentów a kupowanie leków bez recepty w różnych placówkach handlowych

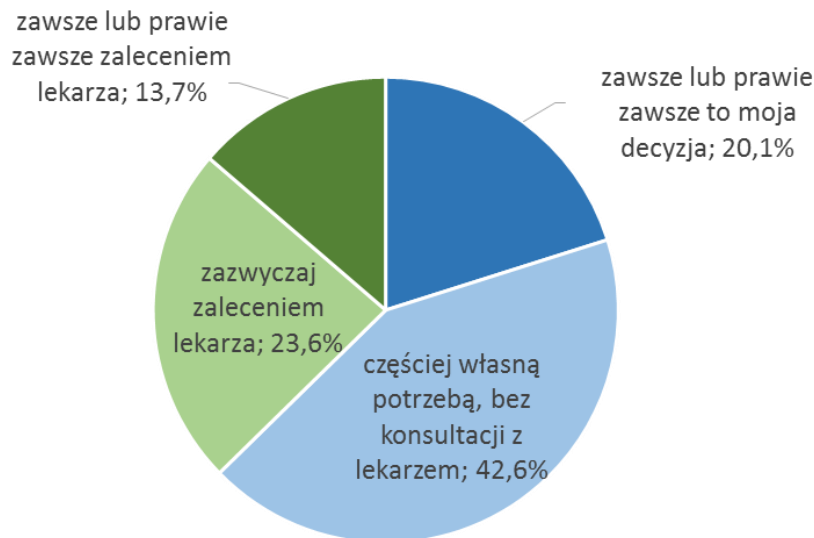
Płeć	kupujący głównie w aptece; N= 777	kupujący także w innych placówkach handlowych; N= 1594	niekupujący lub kupujący sporadycznie; N= 250
kobieta	64,7%	59,7%	50,4%
mężczyzna	35,3%	40,3%	49,6%
Wiek	kupujący głównie w aptece; N= 775	kupujący także w innych placówkach handlowych; N= 1633	niekupujący lub kupujący sporadycznie; N= 251
do 18 lat	2,5%	1,9%	4,8%
18-24 lata	8,6%	16,5%	19,1%
25-34 lata	17,2%	20,9%	19,1%
35-44 lata	16,6%	17,9%	11,6%
45-54 lata	20,8%	22,6%	21,5%
55 lat lub więcej	34,3%	20,1%	23,9%
Wykształcenie	kupujący głównie w aptece; N= 770	kupujący także w innych placówkach handlowych; N= 1606	niekupujący lub kupujący sporadycznie; N= 249
podstawowe	7,5%	11,1%	10,4%
średnie	50,9%	56,6%	51,4%
wyższe	41,6%	32,3%	38,2%
Sytuacja materialna	kupujący głównie w aptece; N= 777	kupujący także w innych placówkach handlowych; N= 1624	niekupujący lub kupujący sporadycznie; N= 250
powodzi mi się bardzo źle	3,1%	3,3%	2,4%
powodzi mi się raczej źle	11,7%	19,1%	13,6%
powodzi mi się średnio, ani dobrze ani źle	50,7%	50,9%	53,6%
powodzi mi się raczej dobrze	30,9%	24,5%	28,0%
powodzi mi się bardzo dobrze	3,6%	2,2%	2,4%
Miejsce zamieszkania	kupujący głównie w aptece; N= 775	kupujący także w innych placówkach handlowych; N= 1616	niekupujący lub kupujący sporadycznie; N= 251
wieś	15,9%	18,9%	15,5%
miasto poniżej 20 tys. mieszkańców	6,3%	7,7%	10,8%
miasto od 20 tys. do 99 tys. mieszkańców	28,1%	26,8%	35,5%
miasto od 100 tys. do 199 tys. mieszkańców	25,3%	17,9%	19,9%
miasto od 200 tys. do 499 tys. mieszkańców	8,9%	17,6%	11,6%

Kupujący głównie w aptekach częściej niż kupujący także w innych placówkach handlowych deklarują wykształcenie wyższe, oraz częściej pozytywnie oceniają swoją sytuację materialną.

Decyzja o zakupie i przeznaczenie leków bez recepty

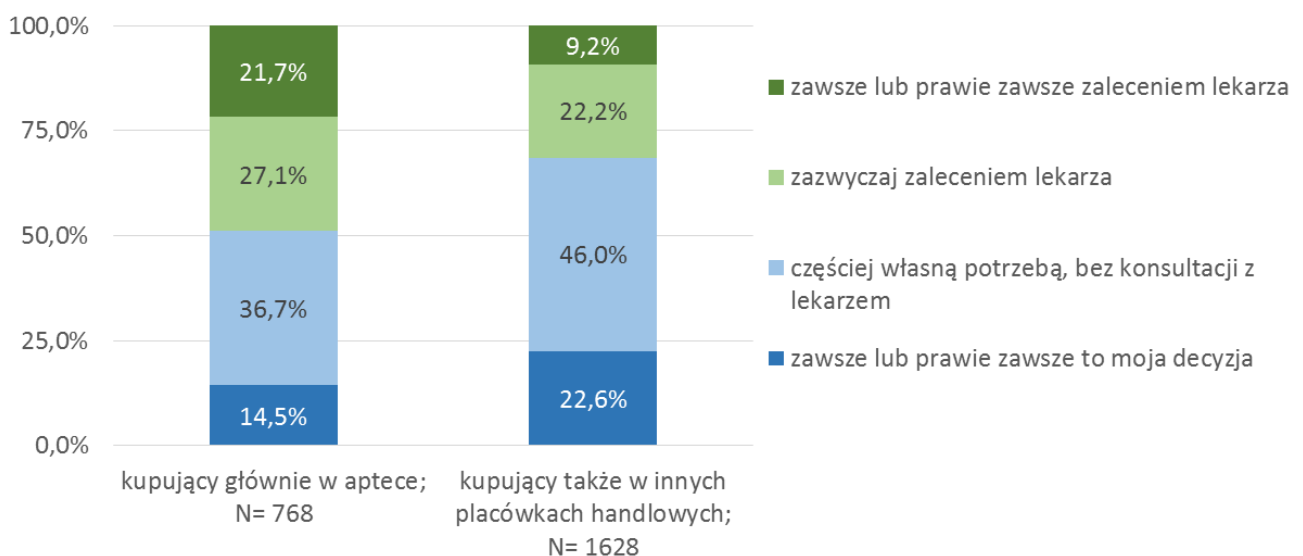
Na kolejnych wykresach przedstawiono odpowiedzi respondentów na pytania dotyczące decyzji zakupu i przeznaczenia leków bez recepty.

Wykres 7 Decyzja o zakupie leków bez recepty; N= 2495

Respondenci kupujący leki bez recepty częściej sami podejmują decyzję o zakupie niż konsultują ją z lekarzem (63% - niebieskie pola). Co piąty respondent (20%) deklaruje, że zawsze lub prawie zawsze to jego decyzja. Zakupu leków bez recepty, zawsze lub prawie zawsze spowodowanego zaleceniem lekarza, dokonuje 14% respondentów.

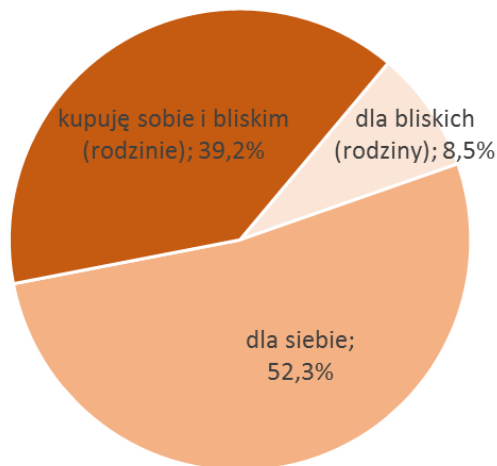
Wykres 8 Decyzja o zakupie leków bez recepty według grup respondentów

Decyzję o zakupie leków bez recepty spowodowaną zaleceniem lekarza (zawsze lub często) podejmują częściej respondenci kupujący głównie w aptece (49% - zielone pola). Wśród kupujących leki bez recepty także w innych miejscach odsetek ten wynosi 31% (wykres 8).

Wykres 9 Przeznaczenie leku bez recepty, N= 2503

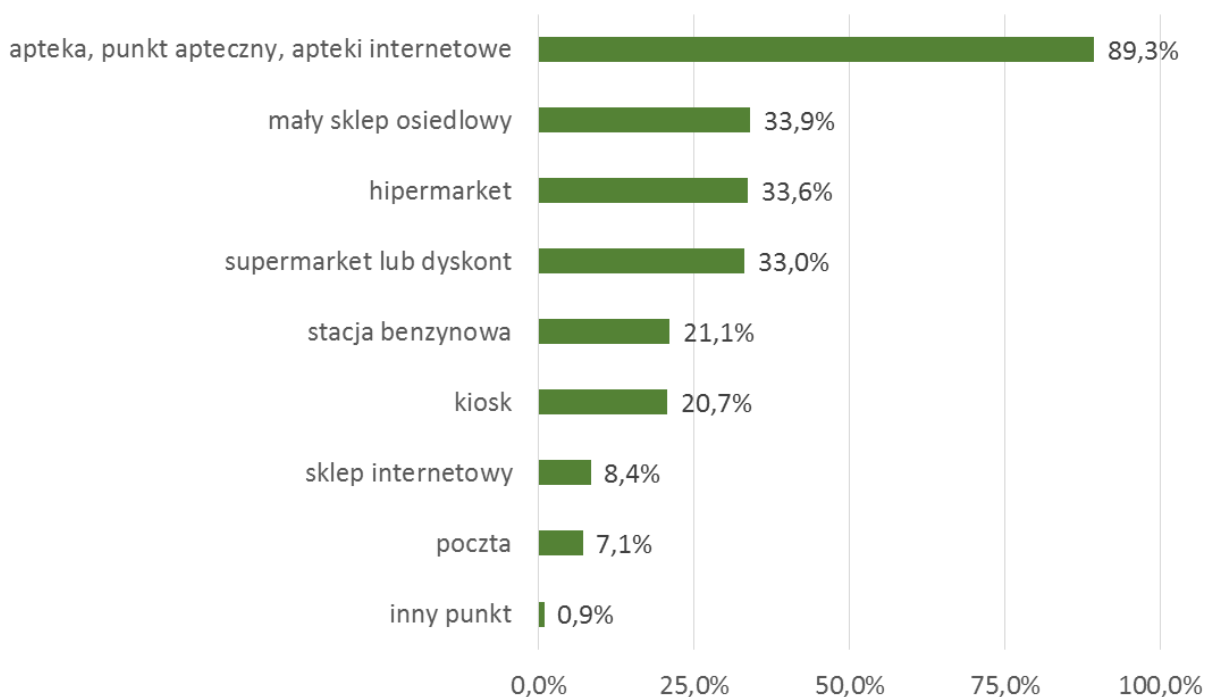

Ponad połowa respondentów (52%) kupuje leki bez recepty dla siebie. Dla siebie i bliskim kupuje 39%, a 8,5% respondentów kupuje leki bez recepty dla bliskich (rodziny).

Miejsca zakupu i częstotliwość zakupu leków bez recepty

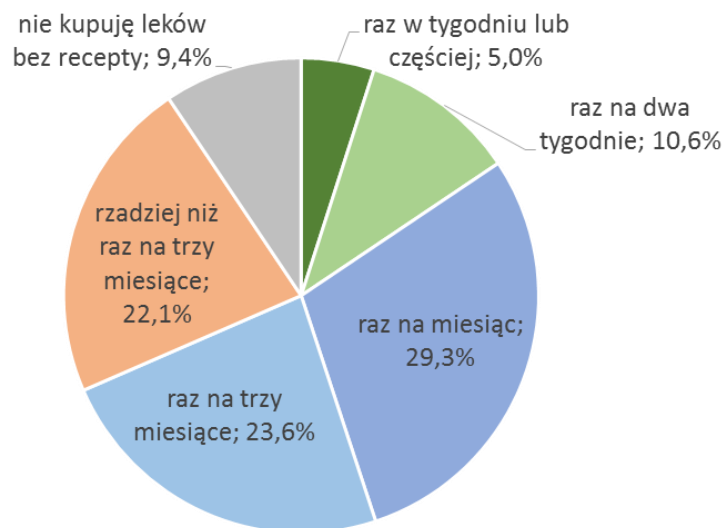
Osoby biorące udział w badaniu zostały poproszone o wskazanie miejsc zakupu leków bez recepty oraz odpowiedź jak często kupują te leki w poszczególnych placówkach handlowych.

Wykres 10 Odsetek kupujących leki bez recepty w różnych placówkach handlowych; N= 2667

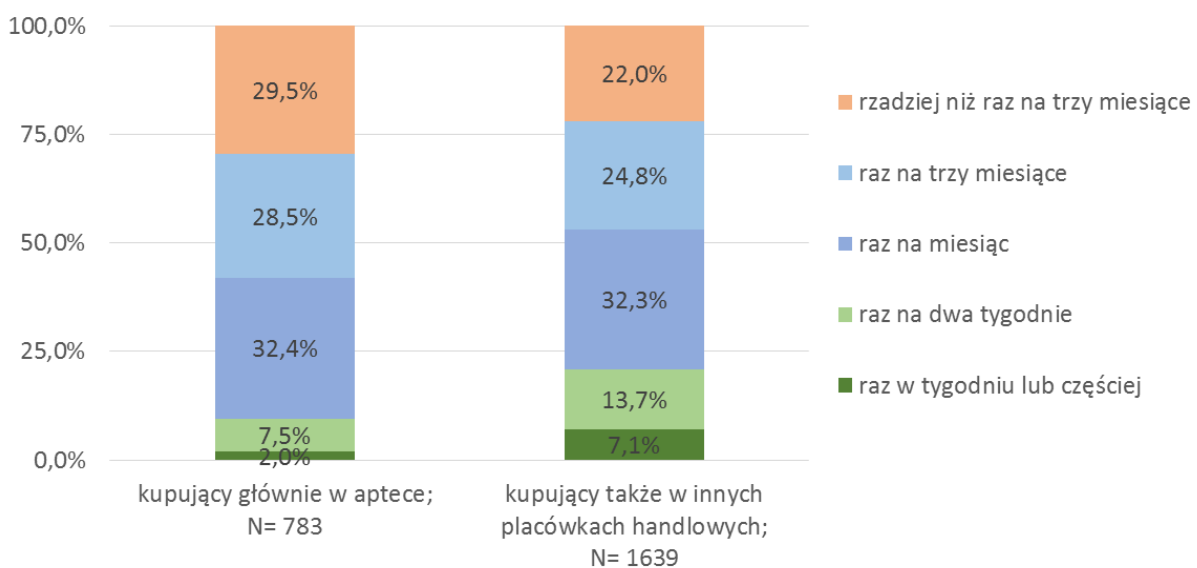
Dziewięć na dziesięć osób (89%) kupuje leki bez recepty w aptece. Co trzecia osoba kupuje leki bez recepty w małym sklepie osiedlowym (34%) lub hipermarkecie (34%), albo supermarkecie lub dyskoncie (33%). Co piąta osoba zakupu leków bez recepty dokonuje na stacji benzynowej (21%) lub kiosku (20%). Do zakupu leków bez recepty w innych sklepach internetowych przyznaje się 8% badanych. Wśród innych placówek respondenci wskazywali na drogerie, bazary i sklepy zielarskie.

Wykres 11 Częstotliwość kupowania leków bez recepty; N= 2674

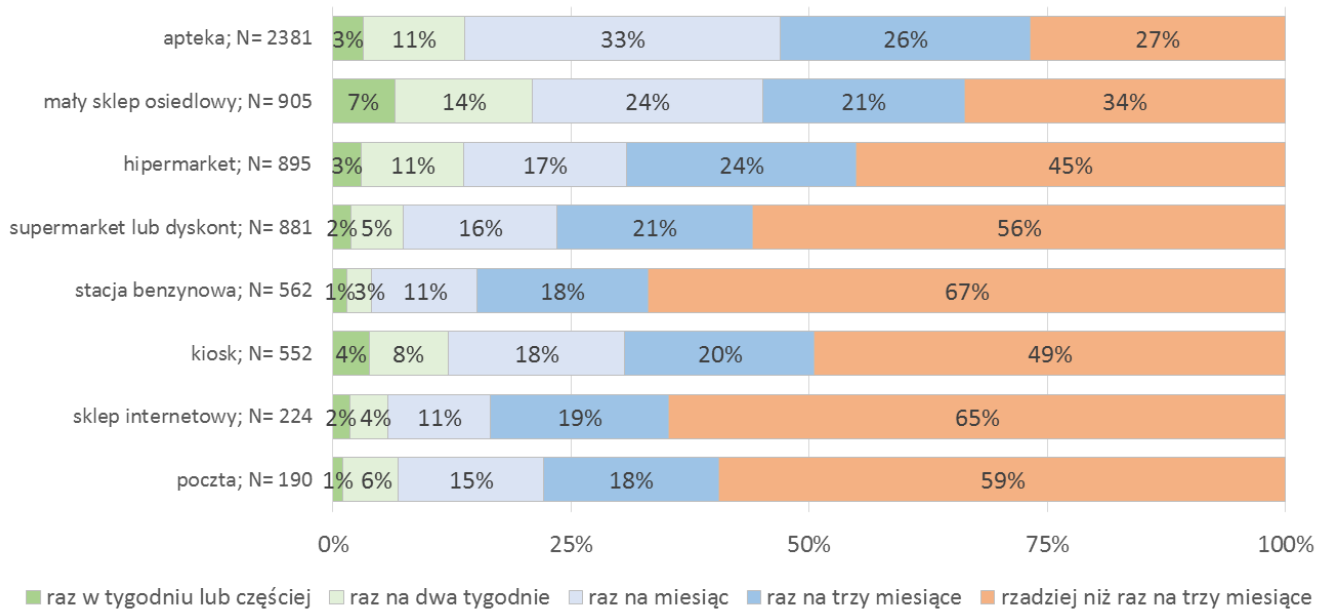
Najliczniejszą grupę respondentów stanowią osoby kupujące leki bez recepty raz na miesiąc – 29%. Raz w tygodniu lub częściej kupuje 5% osób, a raz na dwa tygodnie 11% osób. Co czwarty badany (24%) deklaruje zakup leków bez recepty raz na trzy miesiące, a 22% rzadziej niż raz na trzy miesiące. Co jedenasta osoba (9%) nie kupuje leków bez recepty.

Wykres 12 Częstotliwość kupowania leków bez recepty według grup respondentów

Wśród kupujących leki bez recepty także w innych placówkach handlowych większy jest odsetek osób kupujących raz na dwa tygodnie lub częściej – 21% (zielone pola), niż wśród osób kupujących głównie w aptekach, gdzie odsetek ten jest ponad dwukrotnie niższy i wynosi 9,5% (wykres 12).

Wykres 13 Częstotliwość kupowania leków bez recepty a miejsce zakupu

Respondenci kupujący leki bez recepty, w aptekach lub punktach aptecznych, najczęściej zakupu dokonują raz w miesiącu (33%). 14% badanych kupuje leki bez recepty w aptekach częściej niż raz w miesiącu (zielone pola), a ponad połowa (53%) kupuje raz na trzy miesiące lub rzadziej.

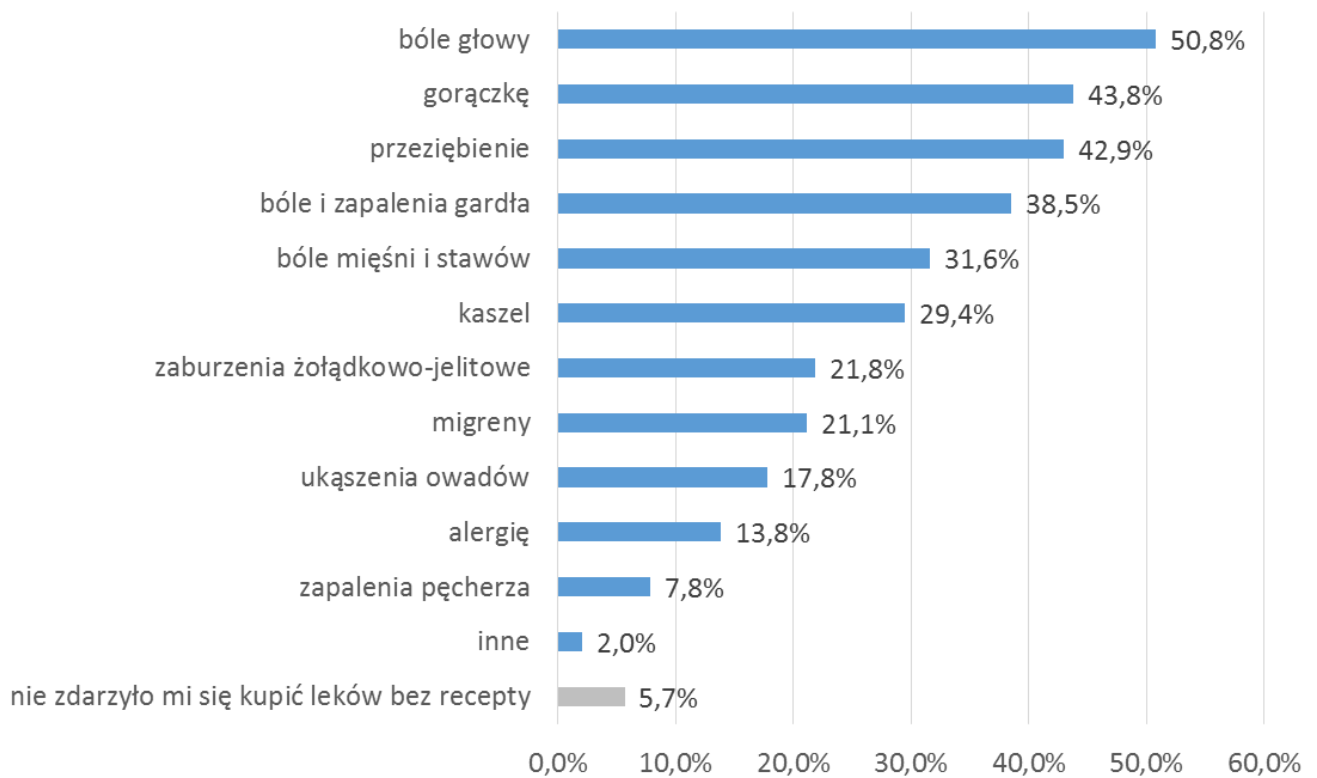
Wśród kupujących leki bez recepty w małym sklepie osiedlowym najliczniejszą grupę stanowią osoby kupujące rzadziej niż raz na trzy miesiące – 34%. Kupujący leki bez recepty w małym sklepie osiedlowym średnio częściej niż w innych grupach kupują leki bez recepty co najmniej raz w tygodniu (7%).

Osoby kupujące leki bez recepty w hipermarketach najczęściej kupują je rzadziej niż raz na trzy miesiące (45%) oraz raz na trzy miesiące (24%).

Zdecydowana większość badanych kupujących leki bez recepty w supermarketach lub dyskontach kupuje je raz w miesiącu lub rzadziej (77%). Wśród kupujących leki bez recepty na stacjach benzynowych odsetek ten wynosi 85%.

Respondenci biorący udział w badaniu zostali poproszeni także o wymienienie leków bez recepty, które zakupili w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy (wykres 14).

Wykres 14 Leki bez recepty zakupione w ostatnich dwunastu miesiącach; N= 2669

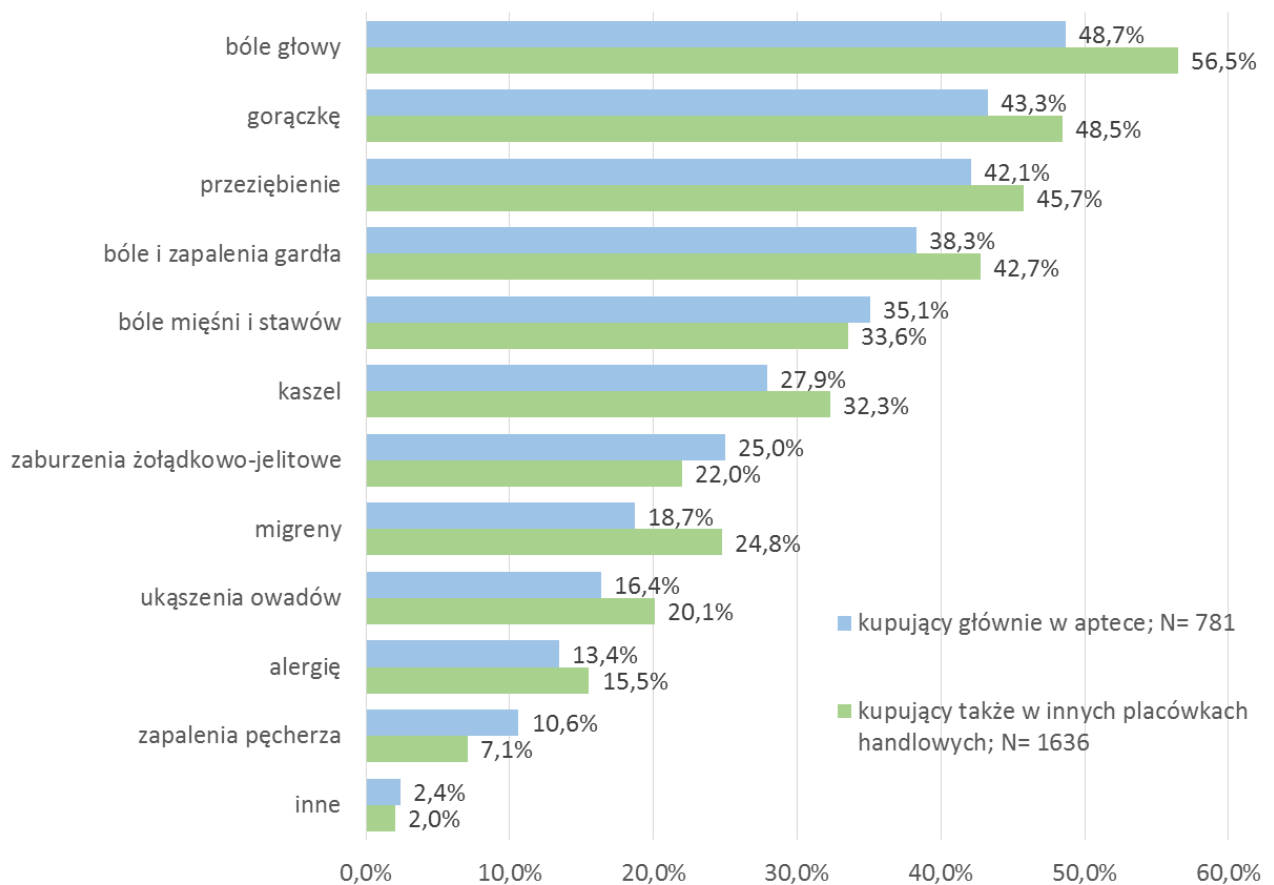

Połowa badanych dokonała zakupu leków bez recepty na bóle głowy (51%). Leki bez recepty na gorączkę kupiło 44% osób, a na przeziębienie 43%. Leki na bóle i zapalenia gardła kupiło 38,5% respondentów, a na bóle mięśni i stawów 32%.

Wśród innych leków bez recepty respondenci wymieniali leki na katar, cholesterol, wzrok, zawroty głowy i leki przeciwwirusowe.

Niespełna 6% respondentów nie kupiło żadnego leku bez recepty w ciągu ostatnich dwunastu miesięcy.

Wykres 15 Leki bez recepty zakupione w ostatnich dwunastu miesiącach według grup respondentów

Respondenci kupujący leki bez recepty głównie w aptece najczęściej dokonywali zakupu leków na bóle głowy (49%), gorączkę (44%), przeziębienie (42%), na bóle i zapalenie gardła (38%) oraz bóle mięśni i stawów (35%).

W grupie osób kupujących także w innych placówkach handlowych odsetki kupujących poszczególne leki bez recepty są częściej wyższe niż wśród kupujących głównie w aptekach.

Jedynie leki bez recepty na zaburzenia żołądkowo-jelitowe, bóle mięśni i stawów oraz zapalenia pęcherza częściej osoby kupujące głównie w aptekach. Są to dolegliwości, które mogą częściej wymagać konsultacji lekarza lub farmaceuty.

Powody zakupu leków bez recepty poza apteką i czynniki ważne przy zakupie

Respondenci kupujący leki bez recepty także poza apteką zostali poproszeni o wymienienie powodów kupowania leków bez recepty.

Wykres 16 Powody kupowania leków bez recepty poza apteką; N= 1814

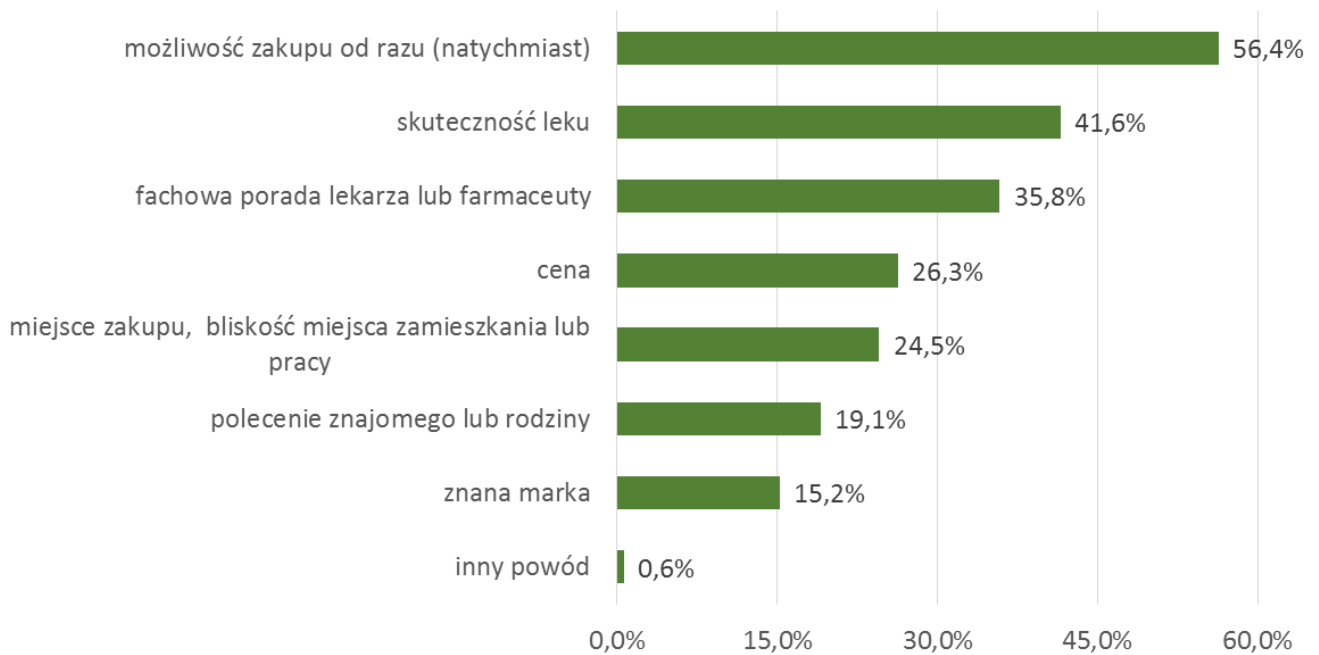
Połowa badanych wskazała na odpowiedź „przy okazji innych zakupów” (51,5%) oraz na wygodę (50%).
Możliwość zakupu w każdym momencie wskazało 36% osób.

27% badanych kupuje poza apteką ponieważ „wie czego potrzebuje”, a 11% ankietowanych deklaruje, że nie potrzebuje porady lekarza ani farmaceuty.

22,5% respondentów, kupujących leki bez recepty także w innych miejscach, deklaruje, że apteka znajduje się za daleko, a co piąty (19%) zwraca uwagę na odpowiedni godziny otwarcia innych sklepów.

Wśród innych powodów znalazła się potrzeba sprowadzenia leku z zagranicy.

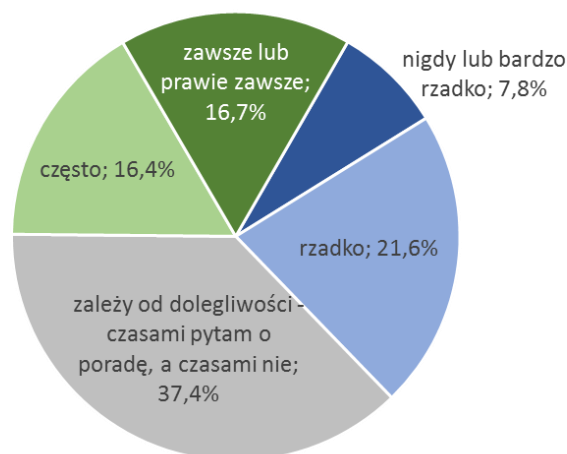
Wykres 17 Czynniki ważne przy zakupie leków bez recepty; N= 2514

Respondenci zapytani o czynniki ważne przy zakupie leków bez recepty najczęściej wskazywali na możliwość natychmiastowego zakupu (56,4 %). Ponadto 42% respondentów wskazało na skuteczność leku, 36% na poradę lekarza lub farmaceuty, a 26% na cenę (wykres 17).

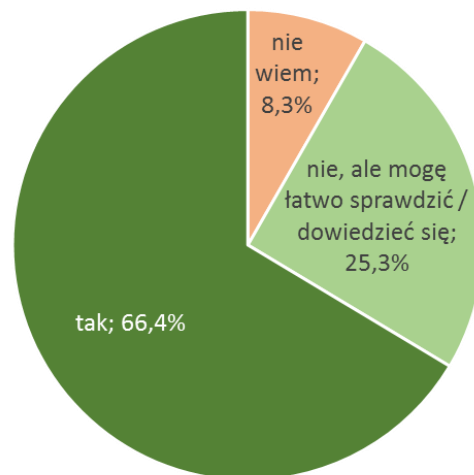
Natomiast co trzecia osoba (33%) na bliskość miejsca zamieszkania lub pracy.

Wykres 18 Konsultacja sposobu leczenia z lekarzem lub farmaceutą; N= 2625

Co trzecia osoba deklaruje, że w razie pojawienia się dolegliwości zawsze lub często konsultuje sposób leczenia z lekarzem – 33% (zielone pola).

Wykres 19 Czy wie Pan(i) gdzie znajduje się najbliższa czynna apteka lub punkt apteczny; N= 2664

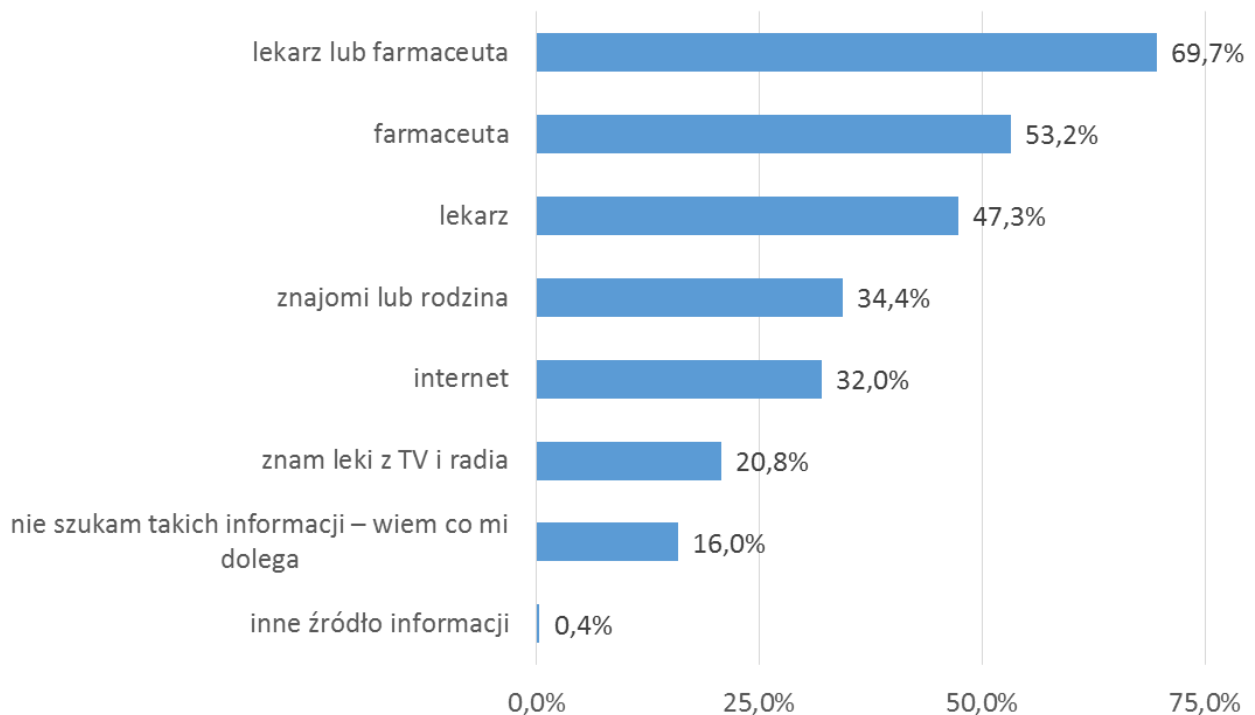

Ponad połowa ankietowanych wie gdzie, w razie potrzeby znajduje się najbliższa czynna apteka lub punkt apteczny (66%). Co dziesiąta osoba kupująca leki bez recepty także w innych miejscach nie wie, gdzie znajduje się najbliższa apteka lub punkt apteczny.

Źródła informacji i postępowanie z lekami bez recepty

W kwestionariuszu badawczym zawarte zostały pytania o miejsca poszukiwania informacji o leczeniu lub lekach w razie pojawienia się dolegliwości.

Wykres 20 Źródła informacji o lekach lub leczeniu; N= 2657

W razie dolegliwości najczęstszym źródłem informacji o leczeniu lub lekach jest lekarz lub farmaceuta – tę odpowiedź wskazało 70% badanych. Warto zauważyć, że na farmaceutę wskazało 53% badanych, a na lekarza 47%.

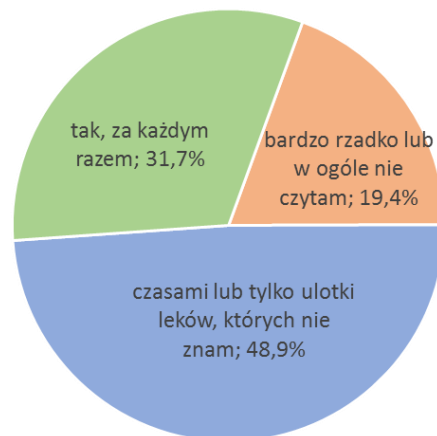
Co trzeci respondent szuka informacji wśród znajomych lub rodziny (34%).

Informacji w internecie poszukuje 32% respondentów.

Co piąta osoba deklaruje, że zna leki bez recepty z TV lub radia (21%).

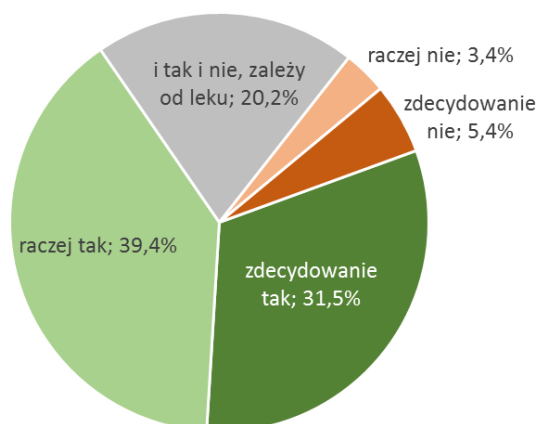
16% badanych nie szuka informacji w razie pojawienia się dolegliwości – „wie co im dolega”.

Wykres 21 Czytanie ulotek dołączonych do leków bez recepty; N= 2510

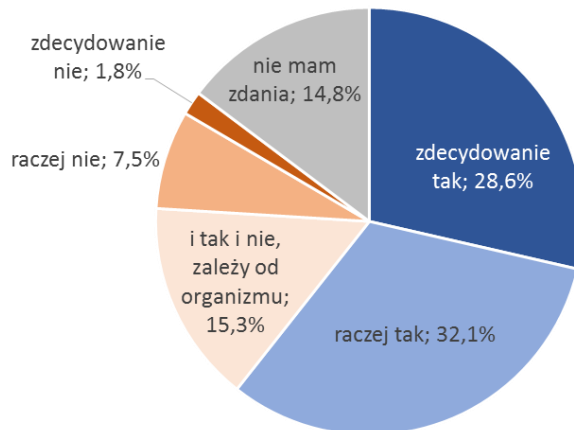
Co trzecia osoba deklaruje, że za każdym czyta ulotki załączone do leków bez recepty (32%).

Wykres 22 Stosowanie dawek zalecanych przez lekarza lub producenta leku; N= 2661

Zdecydowana większość osób biorących udział w badaniu (71%) stosuje leki bez recepty według zaleceń lekarza lub producenta leku (zielone pola).

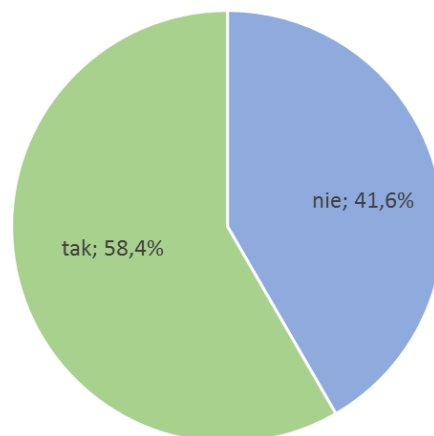
Wykres 23 Czy stosowanie substancji aktywnych w wyższych niż zalecane może stanowić bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia; N= 2663

Ponad połowa respondentów (61%) jest zdania, że stosowanie substancji aktywnych w dawkach wyższych niż zalecane może stanowić bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia (niebieskie pola). Przeciwnego zdania jest 9% respondentów (pomarańczowe pola), a blisko 15% nie ma zdania.

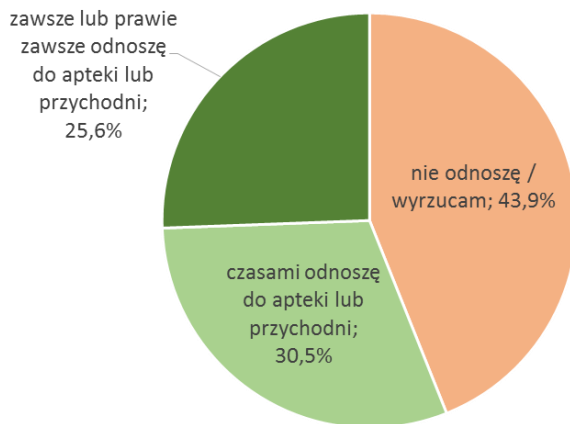
Respondenci dopytani o szkodliwość leków bez recepty odpowiadali, że według nich leki bez recepty powinny być bezpieczne, nie powinny szkodzić, a z drugiej strony nie należy przekraczać dawek zalecanych przez producenta (zalecenia producenta nie są „bez powodu”).

Wykres 24 Znajomość zasad utylizacji leków; N= 2644

Ponad połowa respondentów (58%) deklaruje, że zna zasady utylizacji leków.

Wykres 25 Sposób postępowania z lekami przeterminowanymi lub niepotrzebnymi; N= 2658

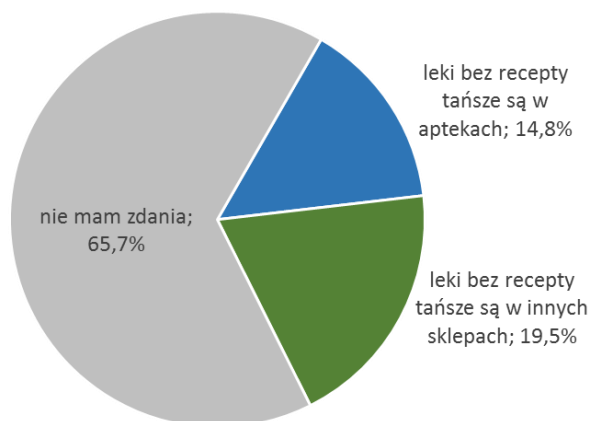

Respondenci zapytani o sposób postępowania z lekami przeterminowanymi lub niepotrzebnymi deklarują, że najczęściej po prostu wyrzucają je (44%). Co czwarty respondent (26%) twierdzi, że zawsze lub prawie zawsze odnosi niepotrzebne leki do apteki lub przychodni.

Ceny i preferowana dostępność leków bez recepty

W trakcie wywiadu respondenci zostali poproszeni o porównanie cen leków bez recepty w aptekach i w innych placówkach handlowych, oraz o opinię na temat dostępności leków bez recepty.

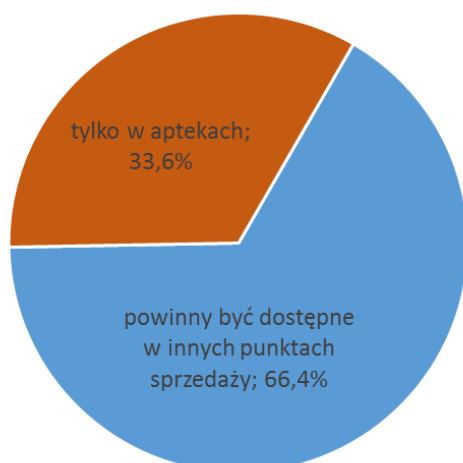
Wykres 26 Czy leki bez recepty są tańsze w aptekach czy innych placówkach handlowych; N= 2658

Większość badanych osób (66%) nie ma zdania na temat relacji cen leków bez recepty.

Według co piątego respondenta (19,5%) leki bez recepty są tańsze w innych niż apteka placówkach handlowych. Natomiast 15% respondentów uważa, że leki bez recepty są tańsze w aptekach.

Wykres 27 Preferowana dostępność leków bez recepty; N= 2662

Dwie na trzy osoby biorące udział w badaniu (66%) twierdzą, że leki bez recepty powinny być dostępne także w innych punktach sprzedaży.

Wśród powodów przemawiających za sprzedażą leków bez recepty także w innych punktach, respondenci zwracali uwagę na większą dostępność zarówno ze względu na lokalizację (brak apteki lub punktu aptecznego w pobliżu miejsca zamieszkania lub pracy) oraz dłuższe godziny otwarcia – lek można kupić w razie nagłej potrzeby i nie zawsze trzeba konsultować go z lekarzem lub farmaceutą (wiem co mi dolega).

Respondenci opowiadający się za dostępnością leków bez recepty tylko w aptekach zwracają uwagę na warunki przechowywania leków. Według nich poza apteką nie ma odpowiednich warunków. Ponadto odwiedzając aptekę można zasięgnąć porady dotyczącej stosowania. W aptece jest również większy wybór leków bez recepty.

Podsumowanie

W badaniu wzięło udział 2674 respondentów.

29% badanych kupuje leki bez recepty głównie w aptekach.

61% badanych kupuje leki bez recepty w aptekach i w innych placówkach handlowych.

9% ankietowanych deklaruje, że nie kupuje leków bez recepty.

Respondenci kupujący leki bez recepty częściej sami podejmują decyzję o zakupie niż konsultują ją z lekarzem - 63% badanych.

Decyzję o zakupie leków bez recepty spowodowaną zaleceniem lekarza podejmują częściej respondenci kupujący głównie w aptece (49%), niż kupujący także poza apteką (31%).

89% badanych kupuje leki bez recepty w aptece, 34% w małym sklepie osiedlowym, 34% w hipermarkecie, 33% w supermarkecie lub dyskoncie.

Najliczniejszą grupę badanych stanowią osoby kupujące leki bez recepty raz na miesiąc – 29%.

Najczęściej kupowanymi lekami bez recepty są leki na bóle głowy, na gorączkę, a na przeziębienie oraz na bóle i zapalenia gardła.

Połowa badanych kupuje leki bez recepty poza apteką przy okazji innych zakupów i z wygody.

W grupie respondentów kupujących głównie w aptece 71% wskazało na poradę lekarza lub farmaceuty jako czynnik ważny przy zakupie.

Osoby kupujące leki bez recepty także w innych miejscach najczęściej wskazywały na możliwość natychmiastowego zakupu – 69%.

Co trzecia osoba deklaruje, że w razie pojawienia się dolegliwości zawsze lub często konsultuje sposób leczenia z lekarzem.

W razie dolegliwości najczęstszym źródłem informacji o leczeniu lub lekach jest lekarz lub farmaceuta – 70% wskazań.

Co trzecia osoba deklaruje, że za każdym czyta ulotki załączone do leków bez recepty.

71% badanych stosuje leki bez recepty według zaleceń lekarza lub producenta leku.

61% respondentów jest zdania, że stosowanie substancji aktywnych w dawkach wyższych niż zalecane może stanowić bezpośrednie zagrożenie dla życia lub zdrowia.

44% ankietowanych wyrzuca leki przeterminowane lub niepotrzebne do kosza.

Większość badanych osób (66%) nie ma zadania na temat relacji cen leków bez recepty.

Dwie na trzy osoby biorące udział w badaniu (66%) twierdzą, że leki bez recepty powinny być dostępne także w innych punktach sprzedaży.

Wnioski końcowe

Uzyskane dane wskazują jasno, że nie ma powodów do paniki. Pacjenci wiedzą, co robią, a jeśli nie wiedzą, to potrafią znaleźć rzetelne informacje. Nie zmienia to faktu, że warto podjąć dalsze działania edukacyjne i wyjść naprzeciw potrzebom takim jak, opieka farmaceutyczna, biorąc pod uwagę, że pacjenci-konsumenci cenią sobie to źródło informacji, oraz utrzymać leki bez recepty również poza aptekami, biorąc pod uwagę, że chce tego ponad 66% ankietowanych.

Leki bez recepty kupowane są przede wszystkim i najczęściej w aptekach

Wyniki powyższego badania wskazują jasno, że znakomita większość ankietowanych (prawie 90%) kupuje leki bez recepty w aptekach. To również w aptekach leki bez recepty kupowane są z największą częstotliwością, ankietowani często zakupują je również w małych sklepach osiedlowych. Dużo rzadziej osoby kupują leki bez recepty na stacjach benzynowych czy też w kioskach.

Zakupy leków bez recepty poza aptekami są świadomym wyborem pacjentów-konsumentów, którzy w razie potrzeby konsultują się z lekarzem lub farmaceutą

Zgodnie z wynikami, zakup leków bez recepty jest w większości przypadków świadomym wyborem ankietowanych (20% zawsze lub prawie zawsze – odpowiedź „moja decyzja” oraz prawie 43% częściej „własną potrzebą, bez konsultacji z lekarzem”), zakupy dokonywane poza apteką podyktowane są również łatwym i wygodnym dostępem do leków bez recepty. 66% respondentów opowiada się jednoznacznie za dostępnością leków bez recepty w innych punktach sprzedaży niż apteki. W przypadku dolegliwości najczęstszym źródłem informacji pozostaje lekarz lub farmaceuta, co ważne 53% badanych wskazało farmaceutę, a 47% lekarza, świadczy to o dużym zaufaniu, jakim obdarzeni są farmaceuci.

Pacjenci-konsumenci są świadomi podstawowych zasad konsumowania oraz utylizacji leków bez recepty, ale dalsza edukacja wydaje się być jak najbardziej wskazana

Prawie połowa ankietowanych (49%) deklaruje, że czyta ulotki tylko czasami lub tych leków, których nie zna. Może to wskazywać na potrzebę dalszego edukowania pacjentów-konsumentów w tym zakresie. Niemniej jednak, deklarują oni jednocześnie w zdecydowanej większości (71%), że stosują leki bez recepty według zaleceń lekarza lub producenta leku. Potrzebna jest edukacja w kwestii związanej z utylizacją oraz postępowaniem z lekami przeterminowanymi lub niepotrzebnymi, gdzie prawie 42% respondentów nie zna zasad utylizacji leków, a 44% badanych wyrzuca leki przeterminowane lub niepotrzebne.